

Externa hot mot Tullverkets operativa verksamhet

Ort och datum: Stockholm 2021-12-27

Användningsvillkor: H0 Öppen, får användas i rättsliga sammanhang.

Underrättelseavdelningen

Sammanfattning

Förändringar i omvärlden påverkar både Tullverkets arbete för att se till att bestämmelser för in- och utförsel följs och arbetet för att säkerställa korrekt uppbörd. Vissa förändringar kan utgöra hinder för verksamheten i arbetet mot myndighetens vision *bara godkända varor över gränsen*. Rapporten urskiljer förutsättningar och förändringar som är, eller kan komma att utgöra, hot som bör bemötas av Tullverket. Rapporten tar upp de hot som har bedömts vara mest kritiska eller har störst inverkan på Tullverkets uppdrag.

Förändringar som påverkar Tullverkets arbete kan ibland komma snabbt, såsom pandemins intåg år 2020. Ibland syns förändringar, såsom digitaliseringstrenden i samhället, som utvecklas under flera år. Under det kommande året bedöms varuflödet öka vilket kopplas till både en längre trend med en ökande e-handel och en utveckling som har påskyndats av pandemin. Ett ökande varuflöde kommer att ställa högre krav på Tullverkets förmåga att selektera, genomföra och planera kontroller. Digitalisering påverkar inte bara hur varor köps och säljs utan också transportlösningar, som direkt inverkar på Tullverkets arbete. Komplexiteten fortsätter att öka och Tullverkets operativa verksamhet måste fortsatt vara flexibel och anpassas utifrån kommande förändringar.

Analysen visar att de vanligaste narkotiska preparaten fortsatt kommer att dominera på narkotikamarknaden i Sverige. Efterfrågan och tillgången bedöms fortsatt vara hög. För vissa preparat är smugglingshotet ökande, bland annat för katinoner. Ökat smugglingshot finns även för bland annat vattenpipstobak och råttobak. Arbete behöver också fortsatt riktas mot smuggling av vapen, varor som inte uppfyller kraven på produktsäkerhet, odeklarerad utförsel av kontanta medel och export av flertalet varor med exportrestriktioner.

Hot inom uppbördsområdet finns både för odeklarerade varor och för varor som deklarerats felaktigt. Avdelningar i tulltaxan där det bedöms finnas ett högt hot om uppbördsbortfall är avdelningar som omfattar levande djur och animaliska produkter, plaster och plastvaror, textilvaror och fordon samt luftfartyg, fartyg med mera.

Smugglingen till Sverige är diversifierad. Även grov och synnerligen grov smuggling sker i många olika trafikflöden. Uppbördsbortfall är likaså ett komplext område med många potentiella typer av fel.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Bakgrund.....	4
1.1 Syfte och mottagare	4
1.2 Omfattning och avgränsning.....	4
1.1 Rapportens upplägg och utformning.....	5
2 Hot som berör hela den operativa verksamheten.....	5
2.1 Ett ökande och mer komplext varuflöde	5
2.2 Kriminella aktörer använder systematiskt det legala flödet.....	6
2.3 Tullverkets sårbarheter utnyttjas systematiskt av kriminella	8
3 Hot kopplat till restriktionsvaror	8
3.1 Efterfrågan och tillgång på narkotiska preparat bedöms fortsatt vara hög.....	8
3.2 Stabil nivå av smuggling av illegala cigaretter	9
3.3 Illegal införsel av råttobak bedöms öka	10
3.4 Smuggling av vattenpipstobak bedöms öka	10
3.5 Illegal införsel av alkohol ökar igen.....	11
3.6 Efterfrågan på vapen är fortsatt hög.....	12
3.7 Lågt hot avseende smuggling av sprängmedel	13
3.8 Snabbt föränderligt hot kopplat till osäkra produkter.....	13
3.9 Högt hot för odeklarerad utförsel av kontanter.....	14
3.10 Illegal export av avfall sker systematiskt.....	14
3.11 Varor med exportrestriktioner tas ut utan tillstånd	15
4 Smuggling i varierande flöden	15
4.1 Högt hot för smuggling i personbilsflödet och lastbilsflödet	16
4.2 Sjötrafiken utgör ett attraktivt flöde för storskalig narkotikasmuggling	16
4.3 Post- och kurirflödet nyttjas för storskalig smuggling.....	17
4.4 Både narkotika och kontanter i resandeflöden.....	18
5 Hot kopplat till uppbörd	18
5.1 Högre fraktkostnader ökar incitamenten för fusk	19
5.2 Odeklarerade varor leder till utebliven uppbörd	20
5.3 Avdelningar med bedömt högt hot för uppbördsbortfall	20
5.4 Hot utifrån respektive finansiellt riskkriterium.....	23
5.5 Bristande information i transitdeklarationer.....	28
6 Avslutning	29

1 Bakgrund

1.1 Syfte

I syfte att skapa förutsättningar för att uppnå målet *hög risk för upptäckt* ska rapporten urskilja förutsättningar och förändringar som är eller kan komma att utgöra hot som bör bemötas av Tullverket. Beskrivningen av hoten ska utgöra underlag till stöd för inriktning av den operativa verksamheten och för beslut om myndighetens strategiska inriktning.

1.2 Omfattning och avgränsning

Rapporten har ett framåtblickande perspektiv med fokus främst på det närmsta året. I denna rapport är hot att betrakta som externa faktorer som utgör hinder för myndighetens vision *bara godkända varor över gränsen*.

Rapporten tar avstamp i Tullverkets styrdokument såsom regleringsbrevet, Tullverkets vision och målbild samt underrättelsestrategin. Rapporten tar också fasta på de utgångspunkter som anges i kontrollstrategin för prioritering och planering av Tullverkets kontroller.

Rapporten fokuserar på två huvudområden: restriktionsvaror och uppbörd. Rapporten har täckt breda och varierade områden men Tullverkets ansvarsområde är så omfattande att alla delar inte har kunnat belysas. Rapporten tar upp de hot som har bedömts vara mest kritiska eller ha störst inverkan på Tullverkets uppdrag.

Det bör noteras att hoten kopplade till restriktionsvaror skiljer sig från hoten kopplade till uppbörd. En utgångspunkt är att Tullverket måste förhålla sig till att Sverige ingår i tullunionen med en unionsgemensam lagstiftning där det förväntas likartade kontroller och kontrollnivåer i alla medlemsländer. För att uppnå detta ska medlemsländerna ha en gemensam ram för riskhantering där det bland annat ingår informationsutbyte mellan länderna och EU-gemensamma prioriterade kontrollområden. Inom det EU-gemensamma fiskala arbetet används ordet *risk* och definitionen styrs genom den unionsgemensamma tullkodexen¹. Gällande brott är det Tullverkets brottskatalog som styr inom vilka områden som det är aktuellt att belysa hot.

Rapporten utgör en analys av externa hot. I kapitlet avseende uppbörd används ändå ordet *risk* eftersom det har en särskild betydelse inom det unionsgemensamma tullsamarbetet. I den mån analysarbetet har funnit externa hot som tar sig uttryck i att Tullverkets sårbarheter nyttjas har dessa sårbarheter beskrivits i rapporten, men rapporten innehåller inte en systematisk genomgång av Tullverkets sårbarheter.

¹ Det ska noteras att tullkodexen definierar risk som: sannolikheten för och effekterna av att det i samband med införsel, utförsel, transitering, befordran eller slutanvändning av varor som befordras mellan unionens tullområde och länder eller territorier som är belägna utanför det området eller i samband med förekomsten av icke-unionsvaror inom unionens tullområde inträffar en händelse som skulle a) förhindra att unionsåtgärder eller nationella åtgärder tillämpas korrekt, b) äventyra unionens och dess medlemsstaters ekonomiska intressen, eller c) innebära ett hot mot säkerhet och skydd för unionen och dess invånare, mot människors, djurs och växters hälsa, mot miljön eller mot konsumenter.

1.1 Rapportens upplägg och utformning

Rapporten presenterar inledningsvis de förändringar som kan utgöra ett hot för den operativa verksamhetens arbete som helhet, både för arbetet mot restriktionsvaror och mot uppbördsområdet. Därefter beskrivs externa hot avseende restriktionsvaror. Efter ett avsnitt om hot kopplat till restriktionsvaror fördelat i olika flöden följer ett kapitel om hot inom uppbördsområdet. Sist finns ett kort avslutande kapitel.

2 Hot som berör hela den operativa verksamheten

Nedan redovisas förändringar som kan utgöra ett hot och som berör hela den operativa verksamheten. Dessa är således inte specifika för varken uppbördsområdet eller för arbetet med restriktionsvaror.

2.1 Ett ökande och mer komplext varuflöde

Bedömning:

Under det kommande året bedöms varuflödet öka, inte minst som ett resultat av minskade reserestriktioner kopplade till pandemin. Ökad komplexitet syns genom snabbare och mer varierande lösningar för transport, logistik och betalningar samt snabbt föränderlig distribution av varor. Om denna utveckling går snabbare än Tullverkets förmåga att snappa upp förändringen och anpassa verksamheten kan det ökande och mer komplexa varuflödet utgöra ett hot mot Tullverkets operativa verksamhet.

Resandetraffiken bedöms öka som en följd av att restriktioner med anledning av pandemin framför allt inom Europa lättas. Det har en tid varit en stadig ökning av volymer i post- och kurirflödet och det bedöms fortsätta i samma riktning. E-handels explosionsartade utveckling fortsätter med ökade krav på minskade leveranstider. Både nationellt, inom och utanför EU kommer nya transportlösningar där särskilt flexibilitet och skyndsamhet gäller för transport av varor. Marknaden för varuförsändelser är också under snabb tillväxt och genomgår stora förändringar. Traditionella aktörer strävar efter att erbjuda mer flexibla leveranser och de utmanas också av nya aktörer.

Från flera håll prioriteras ökad handelssjöfart, vilket syns både i Sverige och inom resten av EU. Det är också en politisk prioritering nationellt och internationellt. Flera svenska hamnar, bland annat Gävle, Oxelösund och Göteborg, expanderar och nya hamnar har byggts i närtid. Exempelvis den stora containerhamnen i Norvik. På längre sikt bedöms varuflödet öka och det kommer att påverka flera olika trafikflöden.

Ett ökande varuflöde kommer att ställa högre krav på Tullverkets förmåga att selektera, genomföra och planera kontroller. Ju snabbare transport- och logistiklösningar tillkommer och förändras desto mer flexibla måste Tullverket vara. Behovet av att ha en god

underrättelsebild på såväl uppbördssidan som restriktionssidan växer i takt med att varuflödet blir större och mer komplext, och Tullverket behöver en samlad systematisk lägesbild över det inkommande och utgående varuflödet.

Nya lösningar för handel och transporter medför också nya hot som Tullverket tidigare inte har behövt möta i den operativa verksamheten. Det är därför viktigt att Tullverket systematiskt och kontinuerligt följer och analyserar varuflödet. Det kommer fortsatt att vara viktigt med en väl utvecklad samverkan med viktiga kommersiella aktörer i olika flöden såsom post, sjöfart, busstrafik och flygplatser.

Digitaliseringstrenden och dess utmaningar

Sedan en längre tid finns en digitaliseringstrend som syns i alla delar av verksamheten och som påverkar de hot vi står inför. Digitalisering påverkar inte bara hur varor flödar globalt utan också transportlösningar, betalningslösningar och kraven på att företagen är flexibla. Det är en utmaning för Tullverket att följa med i utvecklingen. Nya tjänster för identifieringen vid paketutlämning med bank-id är exempel. Bedrägerier i stort har ökat och fortsätter att öka i samhället i takt med digitaliseringen. Brottsförebyggande rådet, Brå, skriver att bedrägeribrottens utveckling över tid bland annat beror på en ökad internetanvändning i samhället, och att den tekniska utvecklingen bidrar till att nya metoder och möjligheter att begå bedrägeribrott utvecklas.² Företag och organisationer med etablerad import och export kan drabbas av bedrägerier från externa parter. Europol har varnat för att kriminella konstellationer använder till synes legala företag som verktyg för att dölja brottsupplägg. Detta kan ske i olika led i olika länder, såväl inom som utanför EU.

2.2 Kriminella aktörer använder systematiskt det legala flödet

Bedömning:

Företag utnyttjas för illegal införsel av restriktionsvaror. Hotet är fortsatt bedömt som stort och i störst utsträckning syns det inom tung trafik på väg. Samtliga gränspassager med högt tempo och hög trafiktäthet nyttjas frekvent. Det legala varuflödet är också attraktivt att nyttja i brottslig verksamhet för ekonomisk vinning där olika uppsåtliga upplägg används för att undkomma uppbördsinbetalningar.

Det legala varuflödet i den tunga trafiken nyttjas frekvent för att dölja restriktionsvaror

Kriminella nätverk som smugglar såväl narkotika, vapen, alkohol som tobak nyttjar det legala flödet och dess strukturer för att minska risken för upptäckt och maximera vinstmarginalerna. De infiltrerar företag och etablerar egna företag för att undgå upptäckt. Olika affärsvarianter inom logistik- och transportbranschen utnyttjas, vilket suddar ut linjen mellan legal och illegal verksamhet. Ett exempel på detta är de möjligheter som uppstår när transportbolag strävar efter att köra fullastade ekipage och erbjuder icke-kontrakterade

² <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/bedragerier-och-ekobrott.html> (2021-10-14). Bedrägerier i samhället har enligt statistiken ökat i takt med digitaliseringen, och mellan 2011 och 2018 ökade antalet anmälda bedrägerier med 89 %.

laster, så kallade spot-laster, som kan köpas med kort varsel.³ Inom restriktionsområdet finns således både kriminella som agerar i eget namn (företagsnamn) och de som agerar genom så kallade målvakter. Inom flödet tung trafik på väg finns en möjlighet att med kort varsel lägga till ytterligare gods till befintlig last eller med kort varsel starta en transport.

Diversifierad hotbild bakom uppbördsbortfall kopplat till legala varuflödet

Inom uppbördsområdet är gränssnittet mellan legal och systematiskt illegal verksamhet ibland svår att både upptäcka och urskilja, inte minst då brottsupplägget vid kriminellt uppsåt inom uppbördsområdet kan vara utformat på många olika sätt. Bedrägligt förfarande inom uppbördsområdet handlar i grunden om att aktörer strävar efter att undkomma skatt, tull och avgifter och därmed tillskansa sig ekonomiska fördelar. Det kan vara legitima företag som avsiktligt deklarerar vissa varor fel. Det kan också vara handelsbaserade upplägg där syftet är att tvätta pengar.

Underrättelsesbild visar på systematiska fel hos vissa ombud

I vissa sammanhang kopplat till förtullning används olika typer av specialister såsom deklarationsombud eller olika intygsgivare. Det är vanligt att företag anlitar deklarationsombud. Dessa kan, vid uppsåt, vara möjliggörare för brottsliga upplägg. Återkommande felaktigheter har iakttagits kopplat till bland annat vissa deklarationsombud, intygsgivare och redovisningskonsulter.

Deklarationsombud kan vara möjliggörare för företag att undkomma tullar och avgifter. Tullverket kan på olika sätt minska oseriösa deklarationsombuds möjligheter. Deklarationsombud som återkommande har lämnat felaktiga deklARATIONER kan genom noga kontroll och åtgärder motiveras till bättre regelefterlevnad. Risken för upptäckt ska vara hög och Tullverket bör vidta åtgärder när det inte finns fortsatt förtroende för ett ombud.

Legal exportvaruflödet nyttjas också av kriminella aktörer, men för andra syften

Det legala varuflödet som går ut ur Sverige nyttjas också för att dölja brottslighet. Exportvaror med restriktioner förs ut maskerade som legal export utan korrekta tillstånd. I vissa fall deklarerar en vara för export men varan lämnar aldrig landet. Exporter kan också vara fiktiva som en del i ett upplägg att tvätta pengar. Kontanter med illegalt ursprung kan anmälas för utförsel och således vara en del i det deklarerade varuflödet, men pengarnas ursprung kan göra att det rör sig om penningtvätt och således ett nyttjande av det legala varuflödet. Den fria rörligheten av varor ut från Sverige gör också att kontanter, som är en legal vara, kan föras ut till andra EU-länder utan anmälningsplikt i Sverige.

³ Lägesbild organiserad brottslighet 2020 DNR ANA 2020-75, sida 8.

2.3 Tullverkets sårbarheter utnyttjas systematiskt av kriminella

Bedömning:

Kriminella aktörer inhämtar aktivt och systematiskt information kring Tullverkets bemanning och kapacitet vid gränspassager med syfte att minska sannolikheten för kontroll.

När kriminella vet hur Tullverket arbetar och agerar så ökar deras handlingsutrymme. Tullverket möter en adaptiv motståndare och måste förhålla sig till det. Kriminella aktörer utnyttjar systematiskt Tullverkets sårbarheter och använder sig av olika motåtgärder riktade mot Tullverkets operativa verksamhet. Ett exempel är spaning mot Tullverkets närvaro och rutiner vid gränspassager. Förutom att kriminella aktörer kartlägger Tullverkets verksamhet vid gränsen nyttjas höga trafikflöden vid vissa gränspassager för att minska sannolikheten för kontroll. Motspaning sker även mot tullkriminalverksamhetens verksamheter och den transparens som myndigheter behöver ha i sin verksamhet, inte minst vid domstolsförhandlingar, nyttjas för att ta del av information om Tullverkets arbete.

3 Hot kopplat till restriktionsvaror

3.1 Efterfrågan och tillgång på narkotiska preparat bedöms fortsatt vara hög

Bedömning:

Sannolikt fortsatt högt hot för smuggling av främst narkotiska läkemedel, cannabis, kokain och olika syntetiska droger mot Sverige. Sannolikt ökat hot avseende smuggling av katinoner, ett syntetiskt preparat som ofta säljs under benämningen 3-CMC och kristaller. Illegala nätverk och smugglingsmodus fortsätter att vara mycket anpassningsbara.

Trots vissa svängningar bedöms att det över tid finns både en ökad efterfrågan och tillgång på narkotika. Det bedöms att de vanligaste narkotiska preparaten fortsatt kommer att dominera på narkotikamarknaden. Efterfrågan är hög och många kriminella aktörer är intresserade av att möta denna efterfrågan. Pandemins inledningsskede ledde till logistikproblem för kriminella, men med snabb återhämtning fortsatte storskalig smuggling mot Sverige. Den unika tillgången till underrättelseinformation som har funnits under 2020 och 2021 har medfört att myndigheter i flera länder har kunnat agera kraftfullt mot bland annat internationella narkotikasmugglare den senaste tiden. Den stora efterfrågan som finns på narkotika leder dock till att nya aktörer utvecklar förmågan när det finns marknadsandelar att ta. Kokain har sedan en tid beskrivits vara mer en vardagsdrog än kopplat till festande. Restriktionernas påverkan har minskat sedan en tid och bland de grupper som har haft en

lägre efterfrågan på narkotika relaterat till livsstilsförändring under pandemin är bedömningen att efterfrågan har ökat igen.

Det bedömdes under våren 2020 från flera håll att påverkan av restriktioner under pandemin skulle kunna driva på en generell ökad efterfrågan på narkotiska läkemedel. Det är inte bekräftat om det skedde i Sverige, samtidigt som det redan är känt att narkotiska läkemedel efterfrågas brett av personer i många olika åldrar och spritt över landet. Redan innan pandemin kunde Tullverket ta beslag av narkotiska läkemedel i sådan frekvens och spritt bland olika åldersgrupper att det beskrevs som ett möjligt folkhälsoproblem.

Nätverk har tagit kontroll över större del av logistikkedjan

Senare års tydliga svenska etablering i delar av Sydeuropa har möjliggjort för kriminella att ha kontroll över hela logistikkedjan. Snabbt skapade och föränderliga konstellationer av löst sammansatta kriminella nätverk utgör en stor utmaning. Dessutom finns en tillströmning av nya individer när etablerade nätverk slås ut. Narkotiska läkemedel och cannabis bedöms sannolikt behålla topplaceringarna som de vanligaste drogerna i Sverige och kokain och olika amfetaminpreparat följer därefter som de största narkotikatyperna.

Katinoner och cannabis med olika nivåer av THC bedöms fortsatt efterfrågas

När det gäller specifika preparat är det troligt att det kommer att ske en ökning av smuggling av cannabis med hög THC-halt, en trend som också har noterats inom EU. Det är vidare sannolikt att den ökade efterfrågan på cannabispreparat med låg THC-halt kommer att bestå och att tillgången på varierade nya cannabisprodukter kommer att skapa en ökad efterfrågan. Tullverket har nyligen sett en ökning av godis som innehåller syntetiska cannabinoider. När det gäller metamfetamin har en oroande produktion av billigt metamfetamin utvecklats i Afghanistan. Det bedöms att det sannolikt finns ökat hot för smuggling av katinoner, ett syntetiskt preparat som ofta säljs under benämningen 3-CMC och kristaller.

Ökad tillverkning i Europa

Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, EMCDDA, varnar vidare för att organiserade kriminella grupper har ökat tillverkningen av narkotika i Europa, vilket medför en ökad efterfrågan på prekursorer. Jämfört med tidigare år finns en ökning av beslagen av amfetamin i flytande form både hos Polismyndigheten och hos Tullverket. Prekursorer som används för att framställa syntetiska droger är svåra för Tullverket att följa, inte minst då många prekursorer är lagliga att föra in.

3.2 Stabil nivå av smuggling av illegala cigaretter

Bedömning:

Hotnivån avseende illegala cigaretter kommer troligen att vara stabil fram till höjningen av punktskatter 2023. Nätverken som för in illegala cigaretter är en del av den internationella organiserade brottsligheten och har kapacitet att ta in stora laster åt gången.

Det finns inga indikationer på en minskad marknad för illegala cigaretter i Sverige, men inte heller några indikationer på en ökad marknad. Detta ändras troligen när den planerade skattehöjningen på tobak genomförs 2023, som troligen driver upp efterfrågan på billiga (oskattade) cigaretter.⁴ Smugglingen av cigaretter bedöms vara kopplad till organiserad brottslighet med väletablerade och flexibla nätverk som har kapacitet att ta in stora laster per smugglingstillfälle.

Största mängden av de illegala cigaretterna som når Sverige produceras i huvudsak i Ryssland, Belarus och Ukraina. Det finns även produktion inom EU och av den totala mängden insmugglade cigaretter som når Sverige är en ansenlig del tillverkade inom EU. Tillverkning sker också i Kina och Förenade Arabemiraten. Varorna packas i vägtransporter som enda last eller som bipackat med annan last. Flest beslag görs i område öst då storskalig införsel av cigaretter har tydlig koppling mot inkommande trafik från Baltikum, men smugglingen går också mot Sveriges sydliga hamnar med trafik från Baltikum. Godstrafiken från Baltikum bedöms också komma att öka framöver vilket ger fler smugglingstillfällen och svårare selektering. Redan nu syns en ökning av godshanteringen i Kapellskär.

3.3 Illegal införsel av råttobak bedöms öka

Bedömning:

Ny lagstiftning från och med den 1 augusti 2021 leder sannolikt till ökat hot avseende illegal införsel av råttobak från andra EU-länder.

Lagstiftningsförändringen som trädde i kraft den 1 augusti 2021 innebär att råttobak är en produkt som ska beskattas som andra tobaksprodukter. Det bedöms sannolikt att råttobak kommer att tas in illegalt i landet efter att lagen har trätt i kraft. Flera illegala fabriker som tillverkar vattenpipstobak har upptäckts i Sverige och produktionen bedöms vara av sådan skala att det är sannolikt att det även förekommer smuggling till utlandet från produktion i Sverige. En sådan produktion genererar tillräckligt med pengar för att personer som ligger bakom ska vara motiverade att föra in råttobak illegalt.

3.4 Smuggling av vattenpipstobak bedöms öka

Bedömning:

Hotet avseende smuggling av vattenpipstobak till Sverige för den svenska marknaden bedöms öka. Den illegala tillverkningen i Sverige kan försvåras av införd beskattning av råttobak, vilket bedöms leda till att färdigtillverkad vattenpipstobak kommer att tas in i Sverige i större utsträckning. Smugglingen ut från Sverige av vattenpipstobak som är tillverkad i Sverige bedöms minska men transittrafik mot Norge kommer att fortsätta och kan ske i ökande omfattning. En prishöjning på vattenpipstobak på den svarta marknaden förväntas.

⁴ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/skatten-pa-alkohol-och-tobak-hojs-fran-2023/>

I Sverige finns en stor kundbas för att köpa vattenpipstobak och köparna på konsumentnivå är många gånger omedvetna om regelverket och skattesatser för vattenpipstobak. Det syns bland annat genom att privatpersoner ofta tar in vattenpipstobak för eget bruk eller småskalig engångsförsäljning utan att ha förstått att de gör sig skyldiga till smuggling. I brottsförebyggande syfte kan informationsinsatser kanske påverka de privatpersoner som har avsikten att ta in vattenpipstobak i Sverige.

Det är inte ovanligt att kaféägare eller affärsinnehavare har fått anmärkningar vid tobakstillsyner när de har haft obeskattad tobak till försäljning. Efterfrågan är stor i Sverige och det sker illegal produktion av vattenpipstobak i Sverige både för att möta en inhemsk efterfrågan och för att möta efterfrågan utomlands. Mycket stora beslag har också tagits i närtid i landet.

Den förväntade smugglingen av råttobak som bedöms följa av den nya lagstiftningen på området sedan den 1 augusti 2021 förväntas också leda till högre priser på vattenpipstobak och en ökning av insmugglad färdigtillverkad vattenpipstobak. Det som illegalt produceras i Sverige bedöms i större utsträckning nå den inhemska marknaden.

3.5 Illegal införsel av alkohol ökar igen

Bedömning:

Det är sannolikt att en återgång av alkoholsmugglingen till hotnivån innan pandemin sammanfaller med tidpunkten när privatresandet återgår till nivåer som rådde innan pandemin. Det förväntas en ytterligare ökning efter att nya punktskatter införs 2023.

Befolkningens dryckesmönster har i stort varit oförändrade sedan 2016 och det har inte skett några större förändringar i den alkoholpolitiska debatten.⁵ Den oregistrerade⁶ delen av alkoholkonsumtionen har minskat de senaste 10 åren, exempelvis minskade köpen av smugglad alkohol med 30 procent mellan 2018 och 2019.⁷ Den kommande höjningen av alkoholskatten 2023 kan komma att leda till en ökad efterfrågan på oregistrerad alkohol.⁸

Det är troligt att smugglingstillfällena kommer att öka när privatresandet ökar. Smugglingen bedöms återgå till nivåerna som fanns innan pandemin vilket kommer att leda till ökad införsel i huvudsak i personbil jämfört med situationen vid halvårsskiftet 2021. Den storskaliga införseln av alkohol har återhämtat sig snabbare än smuggling av alkohol kopplat till privatpersoners resande. Inga indikationer finns på att det kommer att röra sig om något förändrat mönster av alkoholsmugglingen framöver utan bedömningen är att fördelningen

⁵ Svensk alkoholkultur – stabil eller föränderlig? En jämförelse av dryckesmönster, motiv, attityder och problem mellan 2015 och 2020. CAN 2020. <https://www.can.se/app/uploads/2020/11/can-rapport-196-svensk-alkoholkultur-stabil-eller-foranderlig.pdf>

⁶ www.can.se: Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, köp av smugglad alkohol och köp via internet samt hemtillverkning.

⁷ Alkoholkonsumtionen i Sverige 2019. CAN Rapport 193. Sid 9. <https://www.can.se/app/uploads/2020/09/can-rapport-193-alkoholkonsumtionen-i-sverige-2019.pdf>

⁸ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/skatten-pa-alkohol-och-tobak-hojs-fran-2023/>

mellan privatpersoners smuggling och mer storskalig organiserad smuggling kommer att följa mönstret före pandemin. Sverige kommer också fortsätta att vara transitland för alkohol som storskaligt smugglas till Norge. I Sverige finns också viss illegal tillverkning, som beslag i område öst kan styrka. Sverige är dock inte bara ett transitland för smuggling mot Norge. Det finns även uppskovssändningar som ska transiteras genom Sverige men där lasten lossas i landet. Denna typ av bedrägerier har lyfts fram inom det myndighetsgemensamma arbetet European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats, EMPACT. Kriminella använder de legala systemen för att frakta alkohol där avsikten är att lasten ska avvika under transiteringen.

3.6 Efterfrågan på vapen är fortsatt hög

Bedömning:

Sammantaget bedöms det, trots återanvändning av vapen, finnas en ökad efterfrågan på enhandsvapen och att det främst är genom smuggling som det behovet kommer att försöka tillgodoses. Förändring av hotnivån avseende smuggling är svårbedömd.

Polismyndigheten bedömer att det finns en ökad efterfrågan på skjutvapen. Brå visar även i en rapport publicerad i maj 2021 att dödligt våld med skjutvapen har ökat.⁹ Skjutvapen som brukas och används av kriminella nätverk bedöms sällan ha legalt ursprung i Sverige. Det bör också noteras att vapen inte är en förbrukningsvara och Polismyndigheten uppskattar i en rapport att uppemot 30 procent av vapnen som används i kriminell miljö har återanvänts.¹⁰ Det förekommer också att flera kriminella delar på samma vapen som används vid behov av respektive part.

Vapen som har tillverkats på västra Balkan (företrädesvis Serbien) fortsatt är ett stort problem i Sverige. Dessa vapen kan ha smugglats till Sverige direkt från regionen, men kan också ha kommit från andra delar av Europa, eftersom vapen tenderar att flyttas vidare mellan olika kriminella miljöer.

Ett annat stort problem är "oskarpa" vapen som har sålts legalt i länder som Slovakien, Tjeckien, Bulgarien, Tyskland och Baltikum, men som sedan har konverterats, reaktiverats eller modifierats till skarpa skjutvapen. Start- och gasvapen, som kan modifieras till skarpa vapen, är fortsatt attraktiva i kriminella kretsar. Även Polismyndigheten noterar betydelsen av ombyggda start- och gasvapen.¹¹ Beslag av såväl skarpa skjutvapen som start- och gasvapen har ökat de senaste åren fram till 2020 då det beslagtogs rekordstora mängder av Tullverket.

⁹ Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder. BRÅ 2021:8.

¹⁰ Skjutningar och beslag av skjutvapen i Polisregion Stockholm under 2020. A650.710/2021:428, sida 11.

¹¹ Skjutningar och beslag av skjutvapen i Polisregion Stockholm under 2020. A650.710/2021:428, sida 17.

I december 2020 blev vapensmuggling en egen brottskategori vilket också medförde höjda straffskalor. EMPACT kommer fortsätta att prioritera smuggling av vapen den kommande fyraårsperioden.

3.7 Lågt hot avseende smuggling av sprängmedel

Bedömning:

Hotnivån bedöms som låg avseende smuggling av sprängmedel och komponenter eftersom kriminellas behov av det tillgodoses genom läckage från den svenska legala marknaden. Tullverket beslagtar dock bangers och pyrotekniska varor som också kan användas i antagonistiska syften.

Trots förekomsten av ett ökat antal sprängningar i samhället med koppling till grov organiserad brottslighet är bedömningen att tillgången på sprängmedel och andra beståndsdelar för att bygga bomber tillgodoses genom legala varutransporter till Sverige som sedan på olika sätt läcker ut till den illegala marknaden. Angrepp som har koppling till grov kriminalitet kan dock också ske med hjälp av handgranater, bangers och pyroteknik bedöms vara vanligt förekommande i samband med sprängningar i Sverige. Tullverkets beslag av explosiva varor har under de senaste tre åren främst bestått av just pyrotekniska artiklar såsom bangers.

3.8 Snabbt föränderligt hot kopplat till osäkra produkter

Bedömning:

Hotet avseende produkter som inte håller rätt nivå av produktsäkerhet följer marknadsutvecklingen. Snabbt ökad efterfrågan på specifika produkter kan leda till ett snabbt ökat hot på området när importörer ser en möjlighet att göra ekonomiska vinster på billiga (och osäkra) produkter. Produkter riktade till barn men även andra produkter kan medföra stora säkerhetsrisker. Hot finns ständigt avseende import av bland annat osäkra leksaker, småelektronik och e-cigarett.

Området för produktsäkerhet är snabbt föränderligt sett till vilka produkter som importeras och som kan utgöra en allvarlig risk för hälsa eller säkerhet. Under pandemin har stort fokus riktats mot skyddsprodukter men när pandemins påverkan nu minskar riktas mer uppmärksamhet åter mot sådana hot som identifierades före pandemin. Områden där det finns hot kopplat till produktsäkerhet är många, till exempel leksaker, smycken, småelektronik och e-cigarett. Även om pandemins påverkan har minskat finns fortsatt hot kring osäkra produkter inom kategorin skyddsutrustning och medicinska produkter.

Arbetet inom produktsäkerhetsområdet kompliceras av att det snabbt kan uppstå en efterfrågan på en viss typ av produkt vilket då följs av ett snabbt och ibland stort inflöde. Ett

exempel på sådan efterfrågan som har tillkommit snabbt är fidget spinners men även skydds-
masker. Marknaden för småelektronik utökas hela tiden med nya produkter vilket gör att
även produkter som inte lever upp till aktuella krav finns tillgängliga på marknaden.

3.9 Högt hot för odeklarerad utförsel av kontanter

Bedömning:

Hotet är högt för att kontanter som tas in eller ut ur landet inte deklarerar på rätt sätt till
Tullverket. Hotet är högst avseende odeklarerad utförsel i resandeflödet på Arlanda
flygplats. Sverige är också transitland för illegal kontantutförsel från Norge. Till detta
kommer att kontanter från illegal verksamhet, till exempel narkotikaförsäljning, tas ut ur
Sverige till flera sydeuropeiska länder.¹²

Tullverket ska säkerställa korrekta deklarationer i de fall en enskild person för ut eller in
kontanta medel till ett värde av mer än 10 000 euro mellan Sverige och ett land utanför EU.
Det bedöms i dagsläget som att kravet på att kontantutförsel ska deklarerar i hög grad inte
uppfylls. Just utförseln av kontanter med illegalt ursprung till ett land utanför EU förefaller
ofta komma från oredovisad verksamhet eller någon typ av penningtvätt. Kontanter med
illegalt ursprung som tas till andra EU-länder (för vilket det saknas deklarationsskyldighet)
hänger tätt samman med ett av de mest prioriterade områdena i Tullverkets brottskatalog –
narkotikasmuggling. Kontanter på väg ut ur Sverige är en förutsättning för narkotika-
smuggling in till Sverige. Det är därför viktigt att minska utförseln av kontanter med illegalt
ursprung och att minska den odeklarerade utförseln av kontanter. Tullverket kan i utgående
trafik mot andra EU-länder agera genom att hålla kvar kontanter vid misstanke om penning-
tvätt.

3.10 Illegal export av avfall sker systematiskt

Bedömning:

Det sker systematisk illegal export av olika typer av avfall. Fordon och fordonsdelar samt
elektronik såsom vitvaror förekommer frekvent. Illegal utförsel av plast är ett område
som bedöms komma att växa i betydelse.

Tullverket har befogenheter att kontrollera avfallssändningar vid yttre gräns. Dessa
kontroller är nästan uteslutande underrättelsebaserade och spärrutfall¹³ granskas noga
innan kontroller görs vilket leder till en mycket hög träffprocent (år 2020 cirka 95 procent).
Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet avgör huruvida godset är att bedömas som avfall och
huruvida det ska betraktas som illegalt avfall. Att definiera avfall är komplext då tulltaxan
som regel inte tar hänsyn till en varas skick. En vara kan deklarerar mot en varukod och
samtidigt vara att betrakta som avfall och av det skälet vara förbunden med restriktioner.

¹² Det finns ingen deklarationsskyldighet i Sverige vid utförsel till EU-länder, men misstanke om penningtvätt kan föreligga.

¹³ Ett spärrutfall innebär att det ligger en spärr på en import, som visar på att det kan finnas anledning att granska den specifika
importen.

Avfallsförordningens vida begrepp om vad som klassas som avfall och tulltaxans smala regelverk för vad som klassas som avfall medför att sändningar som deklarerats på en viss varukod enligt tulltaxan också kan utgöra avfall.

I dagsläget är det i huvudsak fordon och fordonsdelar som stoppas på väg ut från Sverige. Elektronik såsom kylar och frysar förekommer också frekvent. Samarbetet inom EU bedöms som gott och det är viktigt att Tullverket har en god omvärldsbild gällande framför allt Afrika och Asien då en stor del avfall är avsett för dessa regioner.¹⁴ Sedan Kina i stort har förbjudt import av plast har Malaysia växt som mottagarland och just utförsel av plast är ett område som bedöms komma att växa i betydelse. Högre regel efterlevnad kan möjligen påverkas om sanktioner kan införas i de fall företag och ombud inte följer satta regler och till exempel för ut gods trots att det har stoppats.

3.11 Varor med exportrestriktioner tas ut utan tillstånd

Bedömning:

Det finns ett hot mot svenska intressen och Tullverkets arbete för att uppfylla internationella åtaganden då varor med exportrestriktioner exporteras utan exporttillstånd. Det är problematiskt att det förekommer att varor med exportrestriktioner kan lämna landet utan att varorna har klarerats och tillstånd har lämnats.

Tullverket har en mycket viktig roll när det gäller exportkontroll av såväl krigsmateriel som hälso- och miljöprodukter och kulturföremål. Produkter med dubbla användningsområden (PDA), det vill säga produkter som kan användas både civilt och militärt, är också ett viktigt område. Det finns ett hot mot svenska intressen och internationella åtaganden i form av att varor med exportrestriktioner exporteras utan exporttillstånd.

4 Smuggling i varierande flöden

Mindre mängder narkotika återfinns i samtliga flöden som Tullverket arbetar i. Hotet avseende grov och synnerligen grov narkotikasmuggling finns också i varierande flöden, vilket ger Tullverket stora utmaningar. Nedan beskrivs några av de flöden där grov och synnerligen grov narkotikasmuggling förekommer.

Det sker både grov och synnerligen grov smuggling i de flesta trafik- och varuflöden. Beslag som hör till smuggling av grov art togs de senaste tre åren i 41 procent av fallen i personbilsflödet. Därefter i resandeflödet med flyg (19 procent). Flertalet beslag vid grov narkotikasmuggling togs även i sändningar i post och kurir, i containrar lastade på fartyg, i bulklast i fartyg, i bussflödet, i tunga trafiken på väg och i resandeflödet med färjor och

¹⁴ Statistik över stoppade sändningar finns på följande sida:
<https://www.tullverket.se/sv/omoss/press/faktaomtullverketsverksamhet/avfall.4.7df61c5915510cfe9e7fed8.html>.

passagerarfartyg. Ytterligare flöden och beslagsplatser förekommer. Avseende beslag vid synnerligen grov narkotikasmuggling syns också varierade flöden. 35 procent togs i olika typer av sändningar i containrar i sjötrafiken eller sändningar i post- och kurirflödet och 19 procent togs i resandeflödet med flyg. Det förekommer också synnerligen grov narkotikasmuggling i personbilsflödet, i den tunga trafiken på väg, bland resande med färjor och passagerarfartyg och i ytterligare flöden.

4.1 Högt hot för smuggling i personbilsflödet och lastbilsflödet

Bedömning:

I såväl personbilsflödet som lastbilsflödet är hotet högt för storskalig smuggling av narkotiska preparat. Smugglingsmönstren som har setts en tid kvarstår fortfarande. I lastbilsflödet är också hotet högt för storskalig illegal införsel av tobak och alkohol.

Lastbilsflödet såväl som personbilsflödet bedöms vara ett högriskflöde för storskalig smuggling av narkotiska preparat och för storskalig illegal införsel av tobak och alkohol. Även alkohol och cigaretter smugglas i lastbilsflödet. Över Öresundsbron passerar tusentals personbilar och lastbilar varje vecka. Det är en av de främsta legala transportvägarna in i Sverige och en mycket attraktiv väg för smuggling in till Sverige.

4.2 Sjötrafiken utgör ett attraktivt flöde för storskalig narkotikasmuggling

Bedömning:

Sjötrafiken utgör ett attraktivt flöde för storskalig narkotikasmuggling. Smugglingen sker i containrar som är lastade på fartyg, i fartygen och gömt i andra typer av last. I huvudsak avser smugglingshotet cannabis, kokain och tobak. Smuggling förekommer också av andra varor såsom Kat i containrar.

De kriminella nätverken anpassar såväl utskeppningshamnar, ankomsthamnar och modus efter bedömd risk. Det bedöms finnas ett högt hot för storskalig smuggling även utanför containerflödet. Såväl beslag som underrättelser tyder på att smuggling förekommer via så kallade drop-off-modus, alltså att man slänger narkotikan i vattnet från fartyget och att den sedan är tänkt att plockas upp, i bulkfartyg såväl som via småbåtar. För kontroller i sjötrafiken och i containerflödet är kontrollpersonalens kunskaper kring risker och modus viktiga. Till det behöver det naturligtvis finnas kontrollplatser och teknisk kapacitet att genomföra skannerkontroller i prioriterade gränspassager.

Tullverket har i det operativa arbetet indikationer på fartyg som har förhöjd risk och bedöms vara kontrollvärda. Som nämnts ovan är kontakten med transportsektorn av stor vikt och funktionen som i dagsläget ligger på Samverkan mot tullbrottslighet (SMT) kan utgöra en viktig yta för att kunna arbeta systematiskt gentemot nyckelaktörer inom sjöfarten.

4.3 Post- och kurirflödet nyttjas för storskalig smuggling

Bedömning:

Post- och kurirflödet är attraktivt för smuggling. Det är utmanande för Tullverket att arbeta i detta flöde vilket förstärker hotet för smuggling i det. Såväl grov som synnerligen grov smuggling av narkotiska preparat förekommer i stor omfattning i post- och kurirflödet. Även vapen smugglas i flödet.

Post- och kurirflödet i sig är förknippat med utmaningar för Tullverket. Deklarationsuppgifterna för många postförsändelser innehåller färre uppgifter än en vanlig deklaration. Genom DPD-flödet (Dynamic Parcel Distribution) ska bara gods som fraktas internt inom EU förekomma men genom kontroller och beslag har det visat sig förekomma både restriktionsvaror och kommersiellt gods från länder utanför EU i flödet.

I post- och kurirflödet bedöms hotet vara högt utifrån perspektivet restriktionsvaror, och många grova beslag görs i post- och kurirflödet, inte minst vapenbeslag. Av Tullverkets totala antal grova beslag av de vanligaste drogerna gjordes en stor andel i post- och kurirflödet: amfetamin/metamfetamin på 33 procent, cannabis på 41 procent och narkotiska läkemedel på 16 procent.

Eftersom sändningar i post- och kurirflödet oftast är av låga värden är även eventuella tullvärdesfel och uppbördsfel oftast låga, vilket gör att kontroller sällan ger några större summor i undandragna tullar och andra avgifter per sändning. Men sett till flödet som helhet och det enorma antalet försändelser som kommer från länder utanför EU varje år kan det totala uppbördsbortfallet sammanlagd vara högt. Tidigare har systematiskt uppbördsbortfall funnits kopplat till privatinköp från näthandel i Kina. De lösningar som numera finns har tagits fram för att säkerställa att tullar betalas vid den typen av köp, till exempel på den kinesiska shoppingsidan Wish, där kunden i Sverige betalar tull direkt till försäljaren som sedan betalar in det till svensk myndighet. Det fungerar förutsatt att försäljaren redovisar försäljningen korrekt och sätter in motsvarande tullavgifter till europeiska tullmyndigheter.

4.4 Både narkotika och kontanter i resandeflöden

Bedömning:

Hotet i resandeflödena är diversifierat och gäller både smuggling av narkotika, vapen och odeklarerad utförsel av kontanter. Vissa aktörer har specialiserat sig på att smuggla heroin och kokain i resandeflödena (i bagage eller i kroppen). Grov narkotikasmuggling förekommer.

Inom passagerarflödet kan man se hur både välorganiserade aktörer och enskilda kriminella aktörer försöker föra in restriktionsvaror till Sverige genom den passagerartrafik som korsar gränsen med flyg, buss, tåg och färjor. De restriktionsvaror som uppfattas vara de största hoten i flödet är narkotika inklusive narkotikaklassade läkemedel, tobak, barnpornografiskt material och utförsel av kontanter. Som nämnts ovan finns deklareringsplikt för utförsel av kontanter till ett land utanför EU. För EU-länder gäller att Tullverket har befogenhet att beslagta kontanter vid misstanke om penningtvätt.

Genom underlag från selekteringen uppdragas regelbundet narkotikabrott. De vanligaste preparaten som tas i passagerarflödet när det gäller större beslag uppmot cirka 1 kilo (smugglat i kroppen eller i bagage) är kokain och heroin. Även narkotikaklassade tabletter och andra preparat tas i beslag. Beslagen görs i alla flöden av passagerartrafik. Det finns tendenser att olika aktörer och kriminella grupperingar har inriktat sig på olika slag av narkotikasmuggling, där man i selekteringar har kunnat knyta smuggling av vissa preparat till specifika avgångsländer.

Odeklarerad kontantutförsel är inte ett prioriterat område för Tullverket men anses ha ökat i omfattning i passagerartrafiken där stora summor pengar lämnar Sverige. Vid vissa flygningar är det vid kontroll vanligt förekommande med stora summor valuta, resecheckar och andra kontanta medel som inte är deklarerade. Valuta som förs ut ur Sverige misstänks betala för narkotikainköp men Tullverket har inga möjligheter att genomföra tullkontroll för att eftersöka valuta som tas till andra EU-länder.

5 Hot kopplat till uppbörd

Hoten kopplade till uppbörd är diversifierade och kan yttra sig på många olika sätt. De avser både medvetna handlingar såväl som genuina misstag, men handlar till slut alltid om att rätt tullar och skatter inte betalas. Det är ett omfattande arbete att göra en helhetsbedömning kring uppbördsrisker, men samtidigt något som Tullverket måste ha förmåga till. Tullverkets vision är *bara godkända varor över gränsen* vilket kräver en överblick av varuflödet för att göra rätt prioriteringar.

Sedan maj 2018 finns ett kommissionsbeslut¹⁵ om fastställande av EU-gemensamma riskkriterier. Dessa finansiella riskkriterier är indelade i kategorierna

- ekonomisk aktör
- varor av intresse
- undervärdering
- antidumpning
- felklassificering
- förmånsberättigade ursprung
- kvoter
- befrielse
- tullförfarande 4200/6300.

Under avsnitt 5.4 beskrivs hotet utifrån dessa finansiella riskkriterier. Flera finansiella riskkriterier är dock överlappande och det finns därmed svårigheter att beskriva dem var för sig frikopplade från varandra. Nedan finns ett avsnitt som tar upp hotet inom de avdelningar där hotet för uppbördsbortfall bedöms som störst, se 5.3. En redogörelse för bedömt hot inom uppbördsområdet medför dock svårigheter oavsett hur området skärs.

Uppbördsområdet påverkas direkt av svängningar på världsmarknaden. Första avsnittet nedan berör därför aktuell utveckling med högre transport- och logistikkostnader. Indirekt påverkar det uppbördsområdet genom förändrade handelsmönster, men det finns också en direkt påverkan genom att incitamenten till ökat fusk kan gå hand i hand med utvecklingen.

5.1 Högre fraktkostnader ökar incitamenten för fusk

Bedömning:

Incitamenten för bedrägligt förfarande ökar troligen i takt med att fraktkostnader ökar inom transport- och logistikbranschen. Det har både gjorts höjningar och aviserats ytterligare höjningar av fraktavgifter.

Det har aviserats ökade fraktkostnader inom logistikbranschen på grund av kapacitetsbrist, påverkan på marknaden av pandemin och därtill hörande problem att planera logistiken effektivt. En världsomspännande obalans har skett genom pandemins påverkan och lett till bland annat containerbrist, materialbrist och höjda priser på många varor och tjänster. Logistik- och fraktbolag har fått ökade kostnader och detta tas ut genom prishöjningar för tjänster. Incitamenten för bedrägligt förfarande bedöms troligen öka i takt med att avgifterna höjs. Bedrägliga förfaranden kan te sig mycket olika och vara kopplade till flera av de finansiella riskkriterier som redovisas i kommande avsnitt. Det går inte att peka ut enskilda branscher eller varugrupper där hotet främst kan öka eftersom fraktkostnader drabbar alla branscher och företag som importerar. Det är sannolikt att de ökade incitamenten för

¹⁵ Kommissionens beslut COM C(2018)3293f

bedrägligt förfarande kan komma att vara mest betydande för små aktörer som har mindre marginaler i sin verksamhet.

5.2 Odeklarerade varor leder till utebliven uppbörd

Bedömning:

Uppbördsinbetalningar förutsätter att importörer deklarerar, och när de inte gör det kan det orsaka att uppbörd som skulle ha kommit in till Tullverket inte gör det. Det är känt att det förekommer men hotnivån kan inte bedömas. Det bedöms att risk för uppbördsbortfall ökar om godset hanteras på anläggning för tillfällig lagring och allmänna tullager. Sannolikt förekommer det i större utsträckning när gods samlas till flera mottagare.

Odeklarerade varor leder per automatik till att uppbörd som skulle ha betalats inte betalas in. Det finns inte någon uppskattning om hur omfattande problematiken är eller vilken typ av varor som främst importeras utan att deklarerar. Varor kan tas in frikopplat från det deklarerade varuflödet eller genom att företag deklarerar varuimport korrekt både avseende varukod och ursprung, men tar in större kvantiteter av varan än angivet.

Det bedöms att hotet avseende uppbördsbortfall är högre om godset hanteras på anläggning för tillfällig lagring och allmänna tullager. En stor del av anläggningarna för tillfällig lagring ligger i hamnar och på flygplatser och varorna räknas inte upp fysiskt utan kontrolleras oftast enbart mot dokumentation. Det bedöms sannolikt att det i lägre utsträckning förekommer odeklarerade varor på privata tullager. Detta kan bero på det totala ansvar som ligger på tillståndsinnehavaren att ha en bra egenkontroll och att följa tillståndsvillkoren.

Övertaligt gods bedöms som mer sannolikt förekommande vid samlad gods med fler mottagare. Hypoteserna talar även för att det är högre risk för odeklarerade varor kopplat till avsaknad av självrettelser med anledning av saldodifferens på lager. Även förekomst av tullinitierade omprövningar i samband med import efter lagring indikerar en högre risk för odeklarerade varor. Indikatorer som framträder är snarare hur varorna är lastade, inte vilken typ av varor det är. Samlastade containrar som transporteras över EU-gränsen är en sådan indikator. Varor inom en viss varugrupp kan sampackas med en last där endast vissa av varorna deklarerar.

5.3 Avdelningar med bedömt högt hot för uppbördsbortfall

För varor som importeras från ett land utanför EU ska tull utgå enligt tulltaxan.¹⁶ Fyra avdelningar i tulltaxan har bedömts ha hög hotnivå för uppbördsbortfall. Detta har bedömts

¹⁶ Den så kallade kombinerade nomenklaturen enligt rådsförordning (EEG nr 2658/87). Tull enligt tulltaxan utgår i regel som värdetullar, men det finns även varor belagda med specifika tullar som utgår efter kvantitet. Utöver tull (av olika slag) och sockeravgifter består uppbörden av nationella skatter och avgifter.

utifrån flera parametrar, till exempel tullavgifter, andel förmån eller förfarande och andel omprovningar och information från efterkontroller.

I en prioritering av kontroll mellan sändningar med olika typer av varor bör nedan angivna varugrupper och varor tas i beaktande. Risk finns att varor har feldeklarerats inom dessa varugrupper. Det finns också risker för att varor som är belagda med höga tullar och avgifter tas in i större omfattning än deklarerat, det vill säga att odeklarerade varor tas in.

5.3.1 Avdelning 1 – Levande djur; animaliska produkter

Bedömning:

Hotnivån avseende uppbördsbortfall kopplat till feldeklarerad fisk är möjligen stor. Det sker stor import från Norge och av flera skäl är varorna svårkontrollerade. Incitamenten att feldeklarerera fisk och möjligheterna att undgå upptäckt kan antas finnas av flera skäl.

Avdelning 1 omfattar kapitel 1–5 i tulltaxan och berör levande djur och andra animaliska produkter. Kapitel 3, som innefattar fisk och kräftdjur, utmärker sig då den är dominerade och står för nästan all import inom avdelningen. Det finns en tydlig säsongsvariation inom kapitel 3. I de fall kvoter fortfarande finns öppna, vilket brukar vara i början av året, kan varor tas in med lägre tullavgifter inom dessa varukoder. Fisk importeras på felaktiga varukoder för att importören vill komma åt de lägre tullavgifterna inom varugrupper där det fortfarande finns öppna tullkvoter kvar. Vidare bedöms de varierande tullsatserna inom avdelningen öka risken för uppbördsbortfall.

Klassificeringen av fiskdjur görs mot flera varukoder där tullsatserna varierar mycket mellan de olika fiskarterna. En annan viktig aspekt är hur pass bearbetad varan är för att klassificera den till korrekt varukod. Komplicerade regelverk kan vara skälet till oavsiktliga felklassificeringar men riskerna är också kopplade till avsiktliga feldeklarerationer. Sveriges landsgräns mot Norge har betydelse för den uppbörd som tas in i Sverige eftersom Norge är ett stort exportland av fisk. Nästan all importerad fisk till Sverige kommer ifrån Norge. En stor del av den fisk som importeras i Sverige går också vidare till andra medlemsländer i EU. Kopplat till området finns stor omfattning med förfarandekod 4200, som felaktigt kan användas för att undslippa mervärdesskatt, se avsnitt 5.4.8.

5.3.2 Avdelning 7 – Plaster och plastvaror; gummi och gummivaror

Bedömning:

Hotnivån avseende uppbördsbortfall kopplat till plastvaror är svårbedömd men troligen hög. Varor klassificeras på andra avdelningar trots att de ska klassificeras på avdelning 7. Med tanke på varornas stora mångfald går det inte att koppla den här typen av hot till några enskilda branschområden.

Avdelning 7 omfattar kapitel 39 och 40 i tulltaxan och inbegriper plaster, gummi och varor av dessa material. Avdelningen har en genomsnittlig tullsats som är högre än de flesta andra inom tulltaxan och inom båda kapitlen finns antidumpningstullar. Kapitel 39 är det mer omfattande kapitlet utifrån det statistiska värdet.¹⁷ Produktionen av plastprodukter har ökat avsevärt de senaste decennierna, med ökad import av plastvaror som följd. Plastvaror finns inom de flesta avdelningar, och det är ett generellt problem att varor av plast inte klassificeras på kapitel 39 i avdelning 7 utan på andra kapitel i andra avdelningar, inte sällan inom de kapitel där importörerna förmodligen har merparten av sin övriga import. Riskerna är därmed spridda till andra avdelningar än avdelning 7, men det avser alltså varor som ska deklarerar på avdelning 7.

Det finns exempelvis många förbrukningsvaror av plast till sjukvården som ska deklarerar efter material och således på avdelning 7.¹⁸ Det finns även många andra typer av produkter som felaktigt har klassificerats under senaste åren, såsom träningsmattor, tejp, bälten, rördelar av plast, hjul, lock och olika typer av beslag.

5.3.3 Avdelning 11 – Textilvaror

Bedömning:

Hot avseende undandragande av tull och avgifter bedöms vara påtagligt för textilvaror. Vid import av kläder bedöms hotet som högt. Särskilt stort bedöms det vara i de fall då det yrkas på förmånsbehandling (när alla villkoren inte är uppfyllda).

Avdelning 11 är omfattande i den bemärkelsen att den innehåller hela 14 kapitel (kap. 50–63). Det är kapitel 61 och 62, som berör kläder, som står för nästan 80 procent av det totala statistiska värdet på avdelningen. Dessa två kapitel är även de, efter kapitel 3 (fisk), som innehåller de näst högsta genomsnittliga tullsatserna och även genererar mest tullmedel. Det är vanligt förekommande med förmånsbehandling inom avdelning 11. Cirka 45 procent av all import deklarerar med förmån.

Branschen partihandel med kläder och skodon står för klart flest deklaranter som har debiterats i revisioner eller eftergranskningar.¹⁹ Det finns samtidigt en mångfald av olika varor som har haft felaktig klassificering. Varukoder på kapitel 61–64 är ofta belagda med höga tullsatser. Det finns också ett stort antal ärenden och deklaranter som har blivit omprövade med anledning av felklassificering av mikrofiberdukar. Även håraccessoarer är en produkt som inte genererar så mycket i enskilda ärenden, men där många deklaranter har

¹⁷ Kapitel 39 står för cirka 75 procent av det statistiska värdet under den undersökta perioden (2018-07-01 till 2020-06-30), medan kapitel 40 står för resterande 25 procent. Kapitel 40 har två varukoder som omfattas av antidumpningstull: nya däck till bussar eller lastbilar. Det finns ett ärende som har generat över 1 miljon kronor i antidumpningstull, och detta är varor som fortsatt är belagda med antidumpningstull.

¹⁸ En vara kan hänföras till ett visst kapitel utefter sin funktion eller vilken typ av produkt det är, men varor ska i många fall också klassificeras efter material. Det finns ett oräkneligt antal olika typer av produkter som kan hamna inom denna avdelning.

¹⁹ De ärenden som enskilt har genererat mest i debiterad tull har avsett skor. Tullsatserna på skor varierar från 3 till 17 procent. Avdelningen har högst andel import deklarerad med förmånsbehandling.

omprövats. Det finns även en rad dokumenterade fall med felaktiga klassificeringar av icke-ortopediska produkter som hamnar på textilavdelningen.

5.3.4 Avdelning 17 – Fordon, luftfartyg, fartyg och viss transportutrustning m.m.

Bedömning:

Inom avdelning 17 rör det sig om höga uppbördsbortfall per vara eftersom varorna som hör till avdelningen är värdefulla. Felklassificeringar inom avdelningen ger ofta höga uppbördsbortfall och frekvent förekommer samlarfordon och fritidsbåtar samt vissa varor där det finns gränsdragningsproblem mellan olika varukoder. Exempel på det senare är traktorer och fyrhjulingar. Hot finns kopplat till varor med antidumpningstullar (till exempel elcyklar) och kopplat till de tilläggstullar som gäller för varor med USA som ursprungsland inom avdelningen.

Avdelning 17; fordon, luftfartyg, fartyg av varierande slag och viss transportutrustning m.m., innefattar bland annat varor med höga värden, höga tullsatser (främst kapitel 87) och tilläggstullar i kapitel 89 (fritidsbåtar som importeras bland annat från USA). Hotnivån påverkas av antidumpningstullar och att det är hög andel import deklarerad med förmånsbehandling. Import av samlarfordon kräver att särskilda villkor är uppfyllda för att deklarerar på tullfri varukod (kapitel 97), annars hamnar de på kapitel 87 med 10 procent i tullsats. Traktorer och fyrhjulingar är fordon där gränsdragningen mellan olika varukoder kan vara hårfin och innebära en skillnad på 10 procent i tullsats. Det finns också fordon som kan vara i gränslandet mellan att klassificeras som personfordon (10 procent i tullsats) eller godsfordon (uppemot 22 procent i tullsats). Delar till fordon följer också den generella problematiken kring klassificeringen av delar, där en del vanligen måste ha en funktion till själva varan och fordonet, och där delen annars klassificeras efter material.

Branschen handel med och service av motorcyklar m.m. står i en tidigare kartläggning för den klart största totala debiteringen av tull av de ärenden som Tullverkets efterkontroll har haft. Det finns också ett tiotal ärenden som enskilt har genererat över 1 miljon kronor i debiterade tullavgifter. Ett flertal av dessa ärenden rör antidumpningstull vid import av elcyklar. Tilläggstull gäller för import från USA kopplat till ett antal varukoder, vilket har genererat ärenden bland annat avseende fritidsbåtar.

5.4 Hot utifrån respektive finansiellt riskkriterium

5.4.1 Det finansiella riskkriteriet ekonomisk aktör

Bedömning:

Det är bekräftat att vissa aktörer genom sitt agerande är förknippade med högre risker för uppbördsbortfall än andra aktörer. Det är dock okänt hur högt hotet är för uppbördsbortfall kopplat till det finansiella riskkriteriet ekonomisk aktör.

Tullverkets arbete inom uppbördsområdet träffar av naturliga skäl ekonomiska aktörer på flera sätt. Vissa aktörer begår systematiskt fel. Det kan röra sig om att aktören gör sig skyldig till överträdelser av tull- eller skattelagstiftning eller att det kan finnas olika faktorer kopplade till aktörens transaktioner som medför denna risk. Det saknas dock både operativ och strategisk kunskap om ekonomiska aktörer strukturerad efter avsändare, mottagare, speditörer, lagerhållare med flera. Som nämnts tidigare i rapporten har enskilda ombud uppmärksammas vara återkommande sammankopplade med olika typer av fel. Risker finns således kopplade till enskilda ombud såväl som ekonomiska aktörer likt mottagare och avsändare.

5.4.2 Det finansiella riskkriteriet varor av intresse

Inom det här området ligger riskerna i att varor som importeras inte stämmer överens med underlaget som lämnas vid deklarationstillfället. Det handlar därmed om en diskrepans som kopplar till själva varans beskaffenhet.

Generellt kan det konstateras att varor av intresse bland annat omfattar varor för vilka det utgår höga avgifter, exempelvis antidumpingstull, men det kan också vara varor som finns inom så kallade flyktvarukoder, alltså varukoder som vanligen används för att undvika höga avgifter. En systematisk identifiering av flyktvarukoder (ofta närliggande varukoder till varukoder med höga avgifter eller som har kvotbegränsningar) skulle bidra till att ytterligare belysa vilka varor som är av intresse. Arbete pågår löpande riktat mot detta finansiella riskkriterium utifrån information som kommer in och behandlas, men det saknas möjligheter att redogöra för samtliga varukoder av intresse. De avdelningar i tulltaxan som bedöms ha högst hot avseende uppbördsbortfall redovisas i avsnitten ovan.

5.4.3 Det finansiella riskkriteriet undervärdering

Bedömning:

Undervärdering i syfte att undandra tull vid import förekommer frekvent. Sverige är inte lika utsatt som vissa andra europeiska länder men problemet syns även här. Textiler och skor från Kina är utmärkande i importen till Sverige likväl som inom EU, och fordon och fordonsdelar kan kopplas till uppbördsbortfall i en svensk kontext.

Det finansiella riskkriteriet undervärdering handlar om att varornas deklarerade värde är lägre än det faktiska värdet med syfte att undvika tullar och avgifter. Undervärdering av varor vid import kan medföra ett stort uppbördsbortfall och är ett aktuellt problem. Riskområdet är prioriterat av EU-kommissionen. Även om Sverige för närvarande inte är utsatt för undervärdering av varor vid import på det sättet som vissa andra medlemsstater är, förekommer risken även i Sverige. Arbete för upptäckt görs på olika sätt, bland annat med

risktröskelspärrear. Det finns flera AM-meddelanden²⁰ på området och kommissionen hade också undervärdering som inriktning vid sitt granskningsbesök 2019.

Riskerna som vi ser i Sverige för undervärdering i syfte att undandra tull avser främst import av textilier och skor från Kina samt bilar och bildelar.

5.4.4 Det finansiella riskkriteriet antidumpning

Bedömning:

Antidumpnings- och utjämningstullarna är ofta höga vilket medför att ett undandragande kan leda till stora uppbördsbortfall av antidumpningstull. Hotet är betydande och avser främst varor med Kina som ursprungsland. Avdelning 7 och 17 i tulltaxan är särskilt aktuella för antidumpning i svensk kontext. Risker finns också kopplade till länder med förmånliga frihandelsavtal, till exempel Norge, Japan och Storbritannien.

Det finns risk att varor inte är korrekt deklarerade på grund av det faktum att aktörer vill kringgå antidumpnings- eller utjämningstullar och felaktigt tillämpar unionslagstiftningen. Följden blir att korrekt tullbelopp inte tas ut. Antidumpnings- och utjämningstullarna är ofta höga (upp till 99,7 procent), vilket medför att ett undandragande kan leda till stora uppbördsbortfall av antidumpningstull.

Det finns en etablerad systematik i att undvika dessa tullar. För svensk del är det främst mot Kina som det finns fastställda antidumpningstullar, men det är viktigt att nära följa tillkomsten av nya antidumpningstullar. Antidumpningsåtgärderna omfattar drygt 500 varukoder och är fördelade på 25 olika kapitel i tulltaxan. Det berör 26 länder. Varor inom avdelning 7 och 17 i tulltaxan²¹ är aktuella i svensk kontext men fler avdelningar är också av intresse. Antidumpningstull kan undandras genom felaktigt deklarerat ursprung, felaktig klassificering, felaktigt tullvärde, felaktig taxebestämmande dag och felaktig tilläggskod (till exempel där vissa exportörer i ursprungslandet är undantagna från eller har lägre antidumpningstull). Ett undandragande kan förekomma i olika skepnader, genom omlastning, otillräcklig bearbetning, förfalskning av ursprungsintyg eller fakturor. Detta kan medföra felaktigheter som avser avsändare, ursprung, varukod eller värde i tulldeklarationerna. Det kan tilläggas att även utjämningstullar påverkar, ensamma eller i kombination med antidumpningstull.

Området är komplext och felaktigheter kan döljas på många sätt. Över tid varierar det för vilka varor och länder som dessa tullar finns, modus förändras och området måste löpande bevakas. En risk som både historiskt har förekommit och som fortsatt förekommer är att varor uppges komma från länder som EU har frikostiga handelsavtal med men där det egentliga ursprunget döljs för att undkomma antidumpningstullar. Sådana länder som

²⁰ Assistance mutual – meddelanden som skickas från OLAF, Kommissionens anti-bedrägeri byrå.

²¹ Avdelning 7 – Plaster och plastvaror; gummi och gummivaror. Avdelning 17 – Fordon, luftfartyg, fartyg och viss transportutrustning m.m.

Sverige (genom EU) har frikostiga handelsavtal med är till exempel Storbritannien, Norge och Japan.

5.4.5 Det finansiella riskkriteriet felklassificering

Bedömning:

Hotet avseende felklassificering är mycket diversifierat. Det berör flera andra finansiella riskkriterier och är det verktyg som företag använder för att undvika tullar och avgifter. Hotet är högt, det är ett välkänt modus och uppbördsbortfallen kan vara mycket stora.

Att klassificera en vara rätt är inte alltid lätt eftersom regelverket många gånger är komplext och svårtolkat för tullmyndigheter såväl som för företag. Regelverk kring exempelvis antidumpingstullar är omfattande och varorna är snävt definierade, vilket gör det svårt att deklarerat korrekt. Regelverket och dess omfattning gör det även svårt att avgöra om eventuella fel har begåtts med eller utan uppsåt. Som riskområde är felklassificering mycket välkänt och många tips och uppslag från RIF²², AM-meddelanden²³ eller andra källor, handlar om detta. Varor som är förknippade med höga importtullar och avgifter förekommer oftare vid upptäckt av felklassificering och dessa varugrupper är välkända. De varor som deklarerat för import där en aktör vill undvika tullar och avgifter läggs vanligen på en annan närliggande varukod än den som ska användas. Dessa varukoder kallas då flyktvarukoder.

Tullverket behöver ha en god bild av vilka varukoder som är att betrakta som flyktvarukoder för att kunna ta ut intressanta områden genom deklarationsdata. När det gäller fysiska kontroller utan föregående spärr eller dylikt krävs god kännedom om vilka varor som oftare än andra varor förekommer som feldeklarerade. Många återkommande felklassificeringar upptäcks, men för att upptäcka nya områden kan framtida automatiserade analysmetoder ge bättre förutsättningar. Området är brett och är överlappande med andra riskkriterier.

5.4.6 Det finansiella riskkriteriet förmånsberättigade ursprung och befrielse

Bedömning:

Risken att felaktiga uppgifter lämnas i syfte att undandra sig tullar och avgifter finns kopplat såväl till förmånsberättigade ursprung och befrielse från tull. Hot finns avseende flertalet olika länder och varor inom detta område. Frihandelsavtal mellan vissa länder gör att riskerna finns kopplade till varor som importeras därifrån. Brexit har medfört att risken numera finns även för import från Storbritannien. Riskerna kvarstår för Norge och Japan.

²² RIF (Risk Information Form) är ett standardiserat meddelande som används av EU-kommissionen och EU:s medlemsstater för att utbyta information om risker.

²³ AM-meddelanden utfärdas av EU:s antibedrägeribyrå OLAF, som har som uppdrag att skydda EU:s ekonomiska intressen och att bekämpa bedrägerier rörande bland annat tull. AM-meddelanden innehåller information om risker och oftast även instruktion om att vidta kontrollåtgärder och att bistå OLAF med information.

Varor kan vara feldeklarerade på grund av det faktum att de villkor som anförs för åtnjutande av förmånsbehandling eller befrielse inte är uppfyllda och anförs utan grund, med följderna att det korrekta tullbeloppet inte tas ut. Frihandelsavtal, bestämmelser om befrielse och förmånsberättigade ursprung kan uppges vara skäl till att en lägre tull ska betalas trots att det inte får nyttjas för den specifika importen. Varor som skickas från länder med frikostiga handelsavtal såsom Norge, Storbritannien och Japan kan ha dolt egentligt ursprung.

Att Storbritannien genom brexit numera är ett land utanför EU har inneburit att många företag som tidigare inte har behövt ha kunskaper om tullhantering nu har fått ställa om sina införselrutiner till importrutiner. Handeln med Storbritannien är omfattande och efter utträdet från EU har inbetalda tullavgifter inte ökat i samma utsträckning som antalet importdeklarationer. Det finns hot, om än bedömt som lågt, för uppbördsbortfall avseende import från Storbritannien sedan brexit för de varor som har korrekt ursprung i Storbritannien. Handelsavtalet är frikostigt vilket medför att risken för uppbördsbortfall inte är betydande. En kontrolloperation har visat på ett större antal avvikelser inom uppbördsområdet från Storbritannien bland de post- och kurirförsändelser som kontrollerades, men summorna var sammantaget inte av den storleken att det går att tala om ett betydande uppbördsbortfall. Ett annat scenario är dock möjligt om varor tas till EU-länder via Storbritannien, där syftet är att med hjälp av det frikostiga handelsavtalet mellan Storbritannien och EU enklare få in varorna till EU. Det egentliga ursprunget döljs, vilket då leder till bortfall av uppbörd.

De skillnader som finns i tullbestämmelser för import till Sverige respektive Norge kan utnyttjats för bedrägligt förfarande och de långa och många obehövade gränspassagera förstärker detta hot. Exempelvis saknar Norge antidumpningsbestämmelser, vilket har utnyttjats för att importera varor med höga tullsatser i EU till Norge och som sedan har smugglats till EU eller tagits över till Sverige genom handelsavtal mellan Sverige och Norge där ursprunget har dolts.

5.4.7 Det finansiella riskkriteriet kvoter

Bedömning:

Det finns ett högt hot för uppbördsbortfall när importörer felaktigt deklarerar varor på en varukod med öppna kvoter för att undvika tullavgifter. Det förekommer vid import av bland annat fisk och skaldjur.

Varor som inte är korrekt deklarerade på grund av det faktum att de villkor som anförs för utnyttjande av tullkvoter inte är uppfyllda och anförs utan grund, medför att det korrekta tullbeloppet inte tas ut. Det specifika är att det periodvis kommer in en stor mängd kvotansökningar inom kort tid, och när en kvot för en viss vara är full ökar risken för felklassificering inom närliggande varukoder med öppna kvoter. Hotet är svårt att förutse eftersom det styrs av när en viss kvot har fyllts. Aktörerna anpassar sin klassificering till de

varukoder där det finns öppna tullkvoter. Varor där det finns kvoter med låg eller ingen avgift är således riskvaror. Ofta handlar det om lättförstörliga varor som fisk, räkor eller kött. Särskilt lyfts fisk och skaldjur som ett område att uppmärksamma i en svensk kontext. Generellt är att det för kriteriet kvot finns viss möjlighet att kontrollera både före och efter införseltillfället.

5.4.8 Det finansiella riskkriteriet tullförfarande 4200/6300

Otillbörlig begäran av förfarande 4200/6300 kan leda till uppbördsbortfall. Förfarande 4200/6300 medger undantag från betalning av mervärdesskatt i den importerande medlemsstaten. Revisionsrättens krav är bland annat att komplett och giltig momsinformation ska lämnas i importdeklarationen, att informationen kontrolleras av tullmyndigheten innan varorna övergår till fri omsättning och att informationen lämnas vidare från tullmyndigheten till skattemyndigheten. På Tullverkets bord ligger att kontrollera att det statistiska värdet är rätt för att momsen ska kunna bli korrekt. Eventuellt missbruk eller fusk kan ske vid importtillfället eller först senare. Beroende på när felet inträffar kan ansvaret falla på Tullverket. Skatteverket är den myndighet som har momsen inom sitt område. Omfattningen av problematiken i relation till Tullverkets uppdrag är okänd. Tullverket validerar svenska momsregistreringsnummer mot Easy (att det är rätt format, att det är giltigt och att det tillhör rätt företag) och utländska momsregistrering mot VIES (att det är rätt format och att det är giltigt men kan inte ännu kontrollera att det tillhör rätt företag).

5.5 Bristande information i transitdeklarationer

Bedömning:

Transiteringsförfarandet är ett känt riskförfarande för uppbördsbortfall, bland annat eftersom EU-länder med bristfällig kontroll kan utnyttjas som en väg in till EU:s inre marknad. Hotnivån är svår att bedöma. På vissa tullkontor och på vissa tullager hanteras en högre andel transitgods vilket av förklarliga skäl medför att det på dessa platser oftare förekommer det nämnda felet.

Varor som inte är godkända för fri omsättning inom EU kan med hjälp av transiteringsförfarandet transporteras till mottagarlandet inom EU under tullkontroll. Vid detta förfarande ska tull betalas i landet som är slutdestination. Eftersom Tullverket gör ett begränsat antal kontroller av transiterat gods med Sverige som slutdestination är omfattningen av hotet om uppbördsbortfall i dag okänt. Vissa tullkontor hanterar en högre andel transiterat gods och kontroller för att upptäcka nämnda fel kan riktas specifikt mot dem.

Transitgods är som kategori mer problematiskt än direktimporterat gods eftersom transitförfarandet medför informationsbrist för tullmyndigheter. Bristande information kan innebära otillräcklig information om varans ursprung. Transiteringsförfarandet är ett förfarande som är känt för sina risker, bland annat eftersom EU-länder med bristfällig kontroll kan utnyttjas som en väg in till EU:s inre marknad. Det gäller att tullkontoret i det land som

startar transiteringen lägger in korrekta uppgifter, bland annat om varans ursprung. Om detta saknas kan landet där tullavgiften ska betalas inte kontrollera att rätt tull har betalats.

6 Avslutning

Syftet med denna rapport har varit att på en övergripande nivå presentera en sammanställning av de externa hot, inom såväl uppbörd- som restriktionssidan som Tullverkets operativa verksamhet, ställs inför. Då rapporten har ett tydligt strategiskt fokus är den tänkt att fylla en funktion där de övergripande trenderna och hoten i ett större perspektiv blir belysta. Det stora varuflödet kombinerat med komplexa och varierande smugglingsmodus ställer höga krav på Tullverket att göra resurseffektiva kontroller. Fler underrättelsestyrda kontroller kopplade till hela Tullverkets uppdrag är en av flera viktiga vägar framåt.